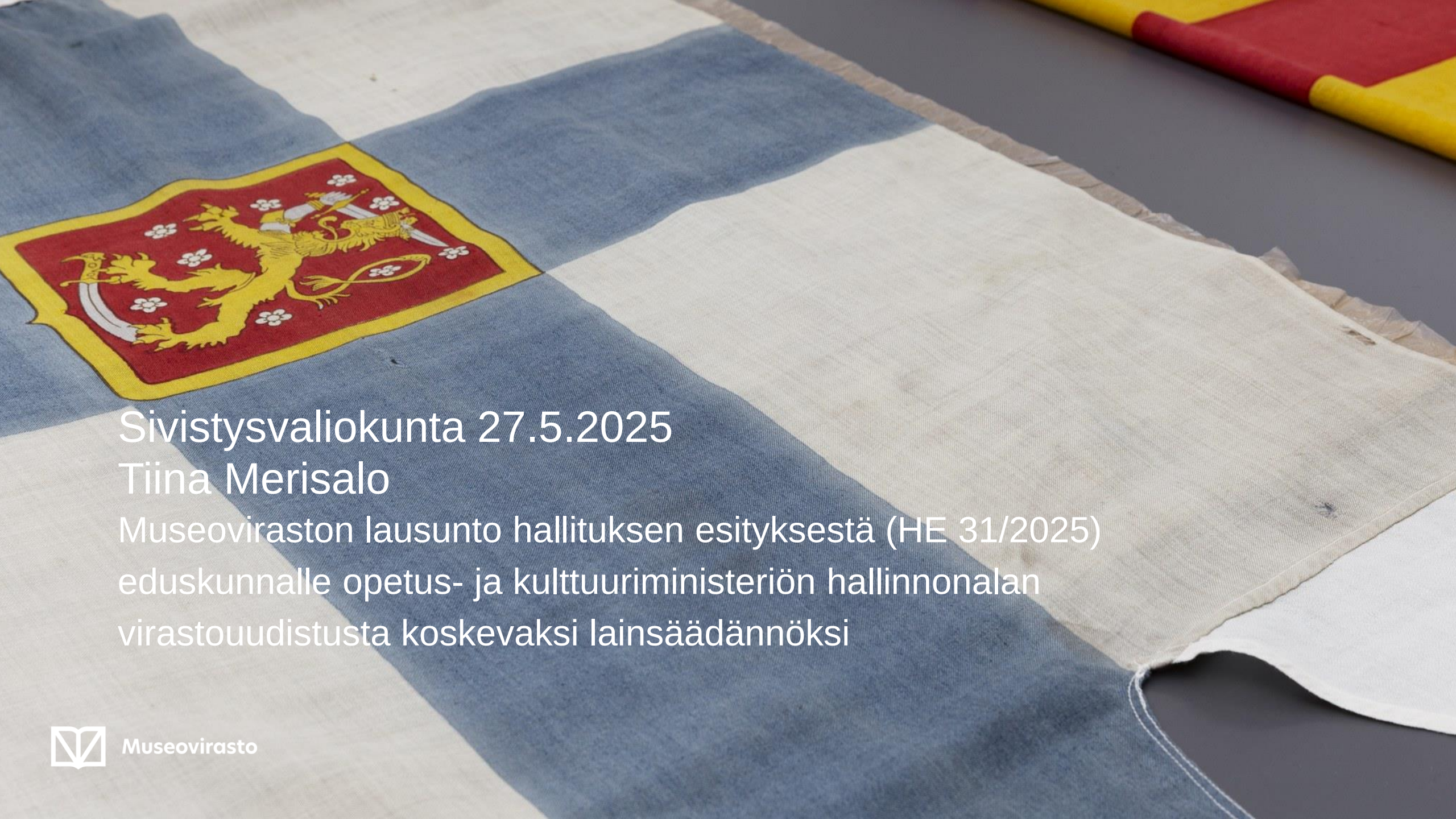

Sivistysvaliokunta 27.5.2025

Tiina Merisalo

Museoviraston lausunto hallituksen esityksestä (HE 31/2025)
eduskunnalle opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan
virastouudistusta koskevaksi lainsäädännöksi

Museovirasto

Yleistä

Virastouudistus kokonaisuudessaan tarpeellinen, vaikka Museoviraston (MV) ja Suomenlinnan hoitokunnan (SLHK) yhdistämisellä ei saavuteta erityistä toiminnallista selkeyttä, taloudellisia säästöjä tai muita mittavia synergiahyötyjä

Myönteistä erityisesti uudistuksen pyrkimys edistää hallinnonalan yhteistä suunnittelua ja ohjausta sekä yhteisten tukipalveluiden luomista

MV:n esittämät näkökannat ja muutosehdotukset on pääosin otettu huomioon HE:n jatkovalmistelussa, keskeisiä:

- Viraston nimen säilyttäminen Museovirastona
- Kokoelmien asema organisaatiossa

A photograph of three children playing tug-of-war in a grassy park. A girl in a striped shirt is on the left, a boy in a colorful cap is in the middle, and a boy in a red shirt is on the right. They are all pulling on a thick rope. In the background, there is a red barn with white trim and a chimney, surrounded by trees. The sky is blue with some clouds.

Järkiperäistää viraston päätöksentekoa ja sidosryhmäyhteistyötä:

- Vanha kollegiojäännö, erityisistunto lakkaa
- Kulttuuriperintöalan neuvottelukunta lakkaa, tilalle tarpeiden mukaisesti joustavampi sidosryhmäyhteistyö
- Suomenlinnan hoitokunnan johtokunta lakkaa, tilalle neuvottelukunta, jonka kautta tehdään välttämätöntä saareen liittyvää sidosryhmäyhteistoimintaa ketterämmin

Uusi virasto on kiinteistöhaltijavirasto vain Suomenlinnan alueen osalta

- Selvitettiin, olisiko uudistuksen yhteydessä mahdollista tehdä uudesta virastosta kiinteistöhaltijavirasto Suomenlinnaa laajemmin -> ei yhteisymmärrystä
- Toivottavasti jatkoselvittäminen olisi tulevaisuudessa mahdollista -> saavutettavissa taloudellisia hyötyjä hallinnonalalle

Museovirasto

Kuva: Ulla Salmela

Organisaatio: Suomen kansallismuseo ja Suomenlinnan hoitokunta mainitaan lain tasolla toimintayksikköinä

- Pääsääntö: organisaatio määritellään joustavammalla työjärjestyksellä
- Suomen kansallismuseo kansallisena kulttuurihistorian museona edellyttää nykyisen lain tapaan omaa erityistä asemaa
- Suomenlinnan hoitokunta maailmanperintökohteena puolestaan vaatii oman asemansa maailmanperintösopimuksessa määritellyn yleismaailmallisen arvonsa säilyttämisen turvaamiseksi
- Nämä seikat on nyt HE:ssa riittävällä tavalla huomioitu
- Muut toimintayksiköt säädetään työjärjestyksellä

Kahden erilaisen viraston talouden yhdistämisen haasteet

- Vältetään virastouudistuksen hengessä uusien siilojen, eräänlaisen ”virasto viraston sisällä” -ilmiön syntymistä
- Suomenlinnan hoitokunnan, Suomen kansallismuseon, samoin kuin muidenkin toimintayksiköiden tuottamat tulot ja menot voidaan oikein hyvin eriyttää jo nykyisin käytössä olevin kirjanpidon ja talouden seurannan menetelmin (ratkaisua Valtiokonttori ja Palkeet pitäneet mahdollisena)
- Tällä varmistetaan esimerkiksi se, että sitoumukset maailmanperintökohteen yleismaailmallisesta arvosta kohteen tulorahoituksen osalta tulevat asianmukaisesti huomioiduksi
- Nettobudjetointiperiaate säilyy edelleen

Vastuu kansallisesta kulttuuriomaisuudesta - Museovirastossa vallitseva nykytilanne kokoelmienhallinnan suhteen säilyy (4 §)

- Suomen kansallismuseo: vastaa yli puolen miljoonan objektin kansallisesta kulttuurihistorian kokoelmasta
- Arkisto- ja tietopalvelut vastaa kansallisesta kuvallisesta kulttuuriperinnöstä, noin 22 miljoonan objektin kuvakokoelmasta ja parin miljoonan objektin arkeologisista kokoelmista, kokoelmien digitoinnista sekä viraston arkistosta ja kulttuuriperintöalan ainoasta erikoiskirjastosta.

- Laajin kokoelmista eli Journalistinen kuva-arkisto on erikseen Eduskunnan päätöksellä säädetty Museoviraston tehtäväksi
- Lisäksi Suomenlinnan hoitokunnalta tulevat kokoelmat ja arkistot on liitettävä viraston aineistoihin
- Museovirastolla on kokoelmille yhteinen Kokoelma- ja konservointikeskus
- Kokoelmilla on keskeinen yhteys viraston toimintaan ja viranomaisyhteistyöhön (arkeologia, rakennussuojelu)
- Kokoelmat tärkeä osa kansallista kulttuuriperinnön tutkimusinfrastruktuuria

Museovirastolla laajat ja monipuoliset kulttuuriperinnön viranomaistehtävät kansallisesti

Museovirasto

- toimii monimuotoisen kulttuuriperinnön ja arvokkaan kulttuuriympäristön suojelussa valtakunnallisena asiantuntijana ja viranomaisena
- huolehtii, kartuttaa, säilyttää ja hallinnoi mittavaa kansallista kulttuuriomaisuutta ja tarjoaa nykyaikaisia kokoelmapalveluita.
- tuottaa ja välittää edellä mainittuja koskevaa tietoa tietovarantojensa ja palvelutoimintansa kautta
- vastaa Suomen kansallismuseon toiminnasta
- toimii myös koko museoalan kehittämiseen liittyvissä viranomaistehtävissä.

Virastolla on museotoimintaa ja -palveluita kymmenessä merkittävässä museo- ja nähtävyysskohteessa.

Uuden viraston osana tulee olemaan kokonainen historiallinen kaupunginosa ja maailmanperintökohde.

Viraston tehtävä on kaikilla mittareilla poikkeuksellinen.

Ajallisesti tehtävät ulottuvat vanhimmasta arkeologisesta kulttuuriperinnöstämme nykyajan ilmiöihin.

Virastolle on säädetty tehtäviä kaikkiaan noin 20 laissa.

Museovirasto

Kulttuuriperinnön suojelu on osa kokonaisturvallisuutta ja henkistä kriisinkestävyyttä

Kulttuuriperinnön suojelun kautta rakentuu se kriisinkestävyyden perusta, jolle identiteettimme ja jatkuvuuden tunteemme nojaa. Epävarmoina aikoina tämän perustan merkitys kasvaa

YTS: ”Kulttuuriperinnöllä ja kansalliseen kulttuuriomaisuuteen luettavilla kohteilla on suuri merkitys yksilöiden ja yhteisöjen identiteetin ja itsetunnon säilyttämiselle ja yhteenkuuluvuuden tunteelle. Kulttuuriperintötietovarannot ja muu kulttuuriomaisuus turvaavat kansakunnan muistin, joka ei ole palautettavissa kerran kadottuaan.”

Lain toimeenpanossa olennaista, että Museovirastolle turvataan riittävät voimavarat lähivuosille näihin monimuotoisiin lakisääteisiin tehtäviin.

Vasta pidemmällä aikavälillä virastojen yhdistymisestä saattaa löytyä taloudellisia synergiahyötyjä

Museovirasto

